

Бранко Тошович

(Institut für Slawistik der Karl-Franzens Universität Graz, Austria)

НАНИЗЫВАНИЕ ПРИСТАВОК В СЕРБСКОМ, ХОРВАТСКОМ И БОШНЯЦКОМ ЯЗЫКАХ

0. Нанизывание двух, трех или даже четырех приставок наблюдается в первую очередь у глаголов, затем у существительных, прилагательных, наречий и предлогов.¹ Редупликацию открывают чаще всего приставки **iz-/is-** и **pre-**, причем **iz-/is-** сочетается с 13 приставками, а **pre-** с 12. Первая приставка преимущественно объединяется с начальным **pre-** для выражения дистрибутивного значения (*ispremlaćati*).² Частота сочетания **iz-/is-** с **po-** также высока (*ispòvešati*/*ispòješati*). Меньше встречается удвоение **iz-/is-** + **pro-** (*ispròpadati*). Реже используется связь **iz-/is-** + **pri-** (*isprilepljívati*/*ispriljepljívati*), **iz-/is-** + **pod-** (*ispodmàći* || *ispòdmàći*),³ **iz-/is-** + **bez-** (*izbezúmiti* || *izbèzumiti* /se/), **iz-/is-** + **van-** (*izvanèvròpskî*), **iz-/is-** + **nad-** (*iznatprírodan*), **iz-/is-** + **na-** (*iznavézati*), **iz-/is-** + **naj-** (*iznàjpře* – *iznàjprije*), **iz-/is-** + **ot-** < **od-** (*izòtpadati*), **iz-/is-** + **raz-**, **ras-** (*izrazbolévati se* – *izrazbolijèvati se*), **iz-/is-** + **u-** (*izubíjati* /se/), *izukìrsti-ti* /se/). Приставка **pre-** в большинстве случаев сочетается с **na-** (*prenaséliti* /se/ – *prenaseljávati* /se/)⁴ и **pre-** + **po-** (*preporòditi* /se/ – *preporádati* /se/). Существует ряд примеров с парой **pre-** + **u-** (*preùraniti*). Остальные комбинации меньше представлены **pre-** + **o-** (*preòstati* – *preòstajati*), **pre-** + **iz-/is-** (*preiscrípti* – *preiscrpljívati*), **pre-** + **ne-** (*prèneugodan* || *preneùgodan*), **pre** + **op-** < **ob-** (*preoptéretiti* || *preoptèretiti* /se/ – *preopterećivati* /se/), **pred-** + **od-** (*predodređívati*), **pre-** + **pod-** (*prepòdnèvnî*), **pre-** + **pri-**: (*preprisáditi*), **pre-** + **pro-** (*preprodávac*), **pre-** + **raz-/ras-** (*preràspodela*/*preràspodjela*), **pre-** + **za-** (*prèzadovòljan*). Приставка **po-** чаще всего вступает в связь с приставкой **iz-/is-** (*poizdòlaziti*). Приставка **po-** свободно комбинируется и с приставкой **na-** (*ponabàcati*). Другие комбинации реже встречаются (**po-** + **do-** (*podolétagi*/*podolijètagi*), **po-** + **pri-** (*popričekati*), **po-** + **na-** (*ponadobíjati*)). Приставка **pri-** сочетается с **do-** (*pridonositi*), **ne-** (*prinemoći* || *prinèmoći*), **o-** (*priòkupiti*, *priòzdreviti*), **po-** (*pripòkriti*), **sa-** (*prisàbrati*), **u-** (*priupítati*), **za-** (*prizabráditi se*, *prizàkasniti*, *prizavézati*). К приставке **o-** присоединяется **bez-/bes-** – **o-** + **bez-** (*obezgláviti* || *obèzglaviti* /se/), **o-** + **bes-** < **bez-** (*obesòliti*), **od-** + **ne-** (*òdnedàvno*/*odnèdàvno*), **od-** + **u-** (*odùstati* – *odùstajati*), **o-** + **ne-** (*onemòćati*, *onemòći* || *onèmoćiti*, *onemòćiti* || *onèmoćiti*), **o-** + **po-** (*opòrećti* || *opòreći*), **o-** + **pre-**:

¹ Данный вопрос слабо изучен, поэтому можно упомянуть только три работы. Одна принадлежит Степану Бабичу (Babić 1986), в книге которого существует ряд примеров повтора приставок. Автором второй является Иван Клайн, который приводит основные комбинации приставок и некоторые примеры для этого (Klajn 2002: 286–292). Третья касается сопоставительного исследования удвоения **po-** + **na-** в русском и сербском языках (Terzić 1997).

² Из-за пространственного ограничения в данной работе для каждой комбинации приставок приводится только по одному примеру, имеющему иллюстративный характер.

³ Знак || разделяет слова с двумя различными ударениями, но с одним и тем же значением.

⁴ Тире (–) отделяет форму совершенного вида (на первом месте) от формы несовершенного (на втором месте).

(*opredélibi/opredijéliti /se/*), **o-** + **s-/sa-**: (*ospokòjiti – ospokojávati*). Остальные приставочные пары не так часто появляются – это **bez-** + **za-** (*bezázoran*), **bez-** + **is-** < **iz-** (*bezíshodan*), **bez-** + **na-** (*beznàglasan*), **bez-** + **ob-** (*bëzoblično*), **do-** + **na-** (*donaliti – donalévati/donalijevati, donalívati*), **do-** + **pre-** (*doprédati*), **do-** + **pre-** (*doprinositi*), **mimo-** + **pro-** (*mimopròlazak*), **na-** + **do-** (*nadoplatiti – nadoplaćivati*), **na-** + **o-** (*naobíjati /se/*), **na-** + **od-** (*naodsécati/naodsijécati /se/*), **na-** **po-** (*napòdizati se*), **na-** + **sa-** (*nasabíjati /se/ – nasàbiti /se/*), **na-** + **za-** (*nazadávati*), **na-** + **u-** (*naubíjati /se/*), **na-** + **uz-** (*naùzdisati se*), **ot-** + **pre-** (*otprédati*), **pod-** + **u-** (*podùhvhatati /se/*), **pod-** + **za-** (*podzákupac*), **pot-** < **pod-** + **po-** (*potpòučiti se*), **pot-** < **pod-** + **pred-** (*pòtpredsedničkí/pòtpredsjedničkí*), **pod-** + **na-** (*podnàpiti se*), **pra-** + **iz/is-** (*praizvèsti // praizvesti*), **pra-** + **za-** (*prazàmetak*), **pred-** + **od-** (*predodredívati*), **pred-** + **s-** (*predskázati / se/ – predskazívati /se/*), **pred-** + **u-** (*predùimati*), **raz-** + **o-** (*razotúđiti*), **raz-** + **uz-** (*razùzdati /se/*), **ras-** < **raz-** + **po-** (*raspodélibi /se/ – raspodijéliti /se/ – raspodeljívati / se/ – raspodjeljívati /se/*), **ras-** < **raz-** + **pri-** (*rasprípovijèdati/rasprípòvjetiti se*), **ras-** < **raz-** + **pro-** (*raspròdati – rasprodávati*), **s-** + **pod-** (*spodbíjati /se/ – spòdbiti /se/*), **u-** + **bez-** (*ubezòbraziti se, ubèzočiti /se/*), **u-** + **na-** (*ùnaokrûg || ùnaokrûg*), **u-** + **po-** (*upolagániti*), **u-** + **pre-** (*uprepodòbiti se*), **u-** + **ras-** < **raz-** (*ùraskorák*), **u-** + **sa-** (*usaglásiti /se/*), **u-** + **za-** (*uzabrániti*), **u-** + **ne-** (*ùnedoglèd*), **za-** + **do-** (*zàdověk/zàdovijek*), **za-** + **na-** (*zànavěk/zànavijek*), **za-** + **o-** (*zaokrúžiti /se/*).

1. Утроение приставок происходит намного реже. Такое нанизывание происходит, прежде всего, в одном значении – дистрибутивном и осуществляется почти только в рамках глаголов. Здесь преобладают случаи, когда цепь приставок начинает **iz-/is-** или **po-**. Приставка **iz-/is-** чаще всего открывает место для **po-**, за которой следуют **o-, pro-, raz-/ras-, su-** или **u- – is- + po- + na-** (*isponapíjati se*), **is- + po- + o-** (*ispoodvaljívati*), **is- + po- + pro-** (*ispoprodávati*), **is- + po- + raz-/ras-** (*isporazbolévati / isporazbolijèvati se*),⁵ **is- + po- + su-** (*isposùvraćati /se/*), **is- + po- + u-** (*ispoùmirati*), **is- + pre+ pro-** (*ispreprodávati*). Приставка **po-** открывает вторую позицию для приставки **iz-/is-**, а третью для **do-, od-, raz-/ras-, pre-, pri-, pro-**. Сюда относятся комбинации **po- + na- + do-** (*ponadovláčiti*), **po- + iz- + od-** (*poizodgrízati, poizodnòsiti*), **po- + iz- + raz-** (*poizrazdjeljívati / poizrazdeljívati*), **po- + is- < iz- + pre-** (*poisprèmetati, po- + is- < iz- + pri-* (*poispripovédati / poisprípovijèdati*)), **po- + iz- (< iz-)** + **pro-** (*poisprodávati*). Приставка **pre-** является совместимой с приставкой **po-, raz-/ras-, za- pri-** на втором месте и с приставкой **do-, po- и o-:** **pre- + po- + do-** (*prepodòbiti se*), **pre- + ras- (< raz-)** + **po-** (*preraspodélibi / preraspodijéliti, pre- + za- + o-* (*prezaòkupiti*) на третьем. Приставка **raz-/ras-** сочетается с **pri-** и **po-** (*rasprípovédati / rasprípovijèdati se, rasprípòvediti se / rasprípòvjetiti se*).

2. Примеры с четырьмя приставками являются очень редкими (*poispreprodávati*). Больше таких случаев можно выявлять лишь при полном диахроническом, т. е. этимологическом членении слов (или как Иван Клайн пишет „при более аккуратном морфологическом (или этимологическом) анализе“ [Klajn 2002: 287].

⁵ Косой чертой отделяется екавская форма (на первом месте) от иекавской (на втором месте).

3. Что касается глагольной редупликации, при помощи данного словообразовательного приема выражается распределение, накопление, нагромождение, исчерпанность действия, добавление, уменьшительность, насыщенность, сверхнормативность и т. д. (более подробно об этих значениях см. Тошович 2009). Мы провели анализ 536 глаголов, т. е. пар с совершенным и несовершенным видом и пришли к выводу, что они выражают 29 значений или модификаций основного значения. Их частота такова: дистрибутивность 44,05%, лишение 17,47%, трансформация 4,83%, пространство 4,28%, интенсивность 4,28%, добавление 4,28%, сверхнормативность 3,90%, диминутивность 3,35%, начинательность 2,04%, насыщенность 1,67%, накопление 1,67%, увеличительность 1,30%, ретроспекция 1,30%, контакт 0,74%, изменение последовательности 0,74%, взаимодействие 0,56%, проспективность 0,56%, разделение 0,56%, законченность 0,37%, компенсация 0,37%, блокировка 0,19%, де-нормативность 0,19%, многократность 0,19%, сравнение 0,19%, отказ 0,19%, превосходство 0,19%, плеоназм 0,19%, трансмиссия 0,19%, придаточность 0,19%.

4. Почти половина всех значений двойных приставок относится к дистрибутивности (44,05%). Глаголы с такой семантикой указывают на распределение одного и того же действия в сфере субъекта или в сфере объекта. Оно совершается (а) одним субъектом над разными/всеми объектами в форме объектной дистрибуции (напр., *ponaslágati*), (б) несколькими или всеми субъектами над одним объектом или несколькими объектами в форме субъектной дистрибуции (*poizòdlaziti*). Что касается объектной дистрибутивности, она чаще встречается, чем субъектная (68,44%). Обычно с таким значением выступает приставка *iz-/is-* в сочетании с *pre-*: *isprebàcati – isprebacívati, isprècrtati – isprecrtávati, ispregaziti – ispregazívati, ispregrađivati, isprekívati, isprekrájati, isprèlaziti, isprelívati, ispremázivati, ispreprečívati, ispreprodávati, isprèpučati, isprerezívati, ispreròvati, ispresadívati, isprèséći/isprèsjeći – ispresécati/ispresijècati, isprèslušati, isprestrúgati, isprešívati, ispreträžiti, ispretrésti || isprètrésti, ispretrzati, isprevaljívati, isprevézati – isprevezívati, isprevláčiti, isprèvráčati, isprezidívati, ispretúci || isprètúci ‘sve redom pretući’⁶, ispokrívati, ispolévati/ispolijèvati, ispometati || ispòmetati, ispòmicati, ispomjérati/ispomjérati, ispooodvaljívati, ispoprímati, ispoprodávati, ispòpučati, isporàstavlјati, isporazbjati, isposahranjívati, isposàstavlјati, ispòvešati/ispòvešati, ispovézati – ispoveživati, ispovláčiti, ispovríteti/ispovrítjeti, ispozaborávljati || ispozabòravljati, ispozajmljivati. Затем следует удвоение *po- + iz- / is-*: *poizabírati || poizàbirati, poizodvájati /sel/, poizbàcati – poizbacívati, poizbádati, poizdérati, poiznàlaziti, poizodgrízati, poizdnòsiti, poizòstati – poizòstavlјati, poizrazdeljívati/poizrazdjeljívati, poizvaditi, poizvršávati, poizvršívati, poiscéditi/poiscijèditi, poisécati/poisijècati, poìskapati, poìskidati, poìskititi, poiskríviti, poispaličávati, poisplátiti – poisplaćívati, poìsplaziti, poispòklanjati, poìspratiti, poisprekídati, poisprekřstati, poisprelámati, poisprèmeštati || poispreměštati / poispremjéštati || poisprémještati, poispremètati || poisprèmetati, poisprèpletati, poisprèplitati, poispresécati/poispresijècati, poispretrúrati, poisprevaljívati, poisprevezívati, poisprèvrtati, poispričati, poispriovédati/**

⁶ В случаях наличия различных значений или затруднения при толковании в полукавычках приводится семантическое толкование данного слова, согласно Rečniku MS-MH.

poisprivijèdati, poisprodávati, poispòpadati, poisprovaljívati, poisterívati/ poistjerívati, poistrésti || poistrésti – poistrasati. Довольно часто используется iz- + pro- : *isprobádati, isprobíjati, ispròdati – isprodávati, isprodévati/isprodijèvati, isprogorévati/ isprogorijèvati, isprogrízati, isprolámati, isprolévati/isprolijèvati, ispròliti – isprolívati ‘sve redom prolići’, ispròrezati – isprorezívati, isprórokovati, isprosécati/isprosijècati, ispròsipati, ispròtkati ‘sasvim ili na više mjesta protkati’ – isprotkívati, isprotovaljívati, а также po- + na- : *ponabàcati, ponabádati, ponàbiti – ponabíjati, ponàčičkati, ponadévati/ ponadijevati, ponadobíjati, ponadovláčiti, ponakupòvati, ponamètati, ponasađivati, ponàseći/ponàsjeći, ponaslágati, ponàstaviti ‘redom nastaviti’, ponàstréti/ponàstrijeti, ponàšivati, ponàticati, ponatrpati ‘natrpati jedno za drugim’, ponaznáčiti ‘redom nazačiti’, ponaréediti ‘uraditi redom jedno za drugim’, podovláčiti ‘dovući čega mnogo, u više navrata’, podovòditi, ponadobíjati ‘dobijati jedno za drugim’, ponadovláčiti ‘dovući jedno za drugim’, pre- + ras- : prerasporéediti – prerasporedívati. Реже появляется is- + pod- : *ispodmazívati, ispodmètati || ispòdmetati, ispòdmicati, ispodrezívati, ispodrívati, ispodsécati/ispodsijècati, ispodùpirati, ispodvláčiti, iz-/pri- : isprobíjati, isprilepljívati/ ispriljepljívati, isprivovédati/isprivovijèdati, isprivòvediti/isprivòvjediti, na- + za- : nazadévati/nazadijèvati, iz- + ot- : izotpúštati, iz- + na- : iznavézati, po- + do- : podonòsiti – pononášati ‘donijeti redom, jedno za drugim’, ras- + po- : raspòslati ‘poslati u raznim pravcima, na razne strane, razaslati’, ras- + pro- : raspròdati – rasprodávati ‘prodati raznim kupcima’. Субъектная дистрибутивность выступает реже, чем субъектная (12,44%). Она передается приставочными сочетаниями iz- + ot- < od- : *izòtpadati, iz-/ is- + pre- : ispresúívati, isprezépsti || isprèzépsti, iz-/is- + po- : ispodòlaziti, ispolégati/ ispolijègati, ispodogádati se* (нулевой субъект), *isporazbolévati/sporazbolijèvati se, ispoùmirati, ispovaljívati se, iz-/pro- : isprorásti | ispròrasti, ispodòlaziti, ispròpadati, isprozépsti || ispròzépsti – isprozébati, is- < iz- + pod- : ispodrigívati se, iz- + raz-, ras- : izrazbolévati / izrazbolijèvati se, po- + iz- / is- : poizdòlaziti, poizginuti, poizòdlaziti, poizrazbolévati/poizrazbolijèvati se, poiskòčiti – poiskákati – poiskakívati, poispadati, poistrézniti/poistrijèzniti se, po- + do- : podolétati/podolijètati ‘dolijetati jedno za drugim’, po- + iz- / is- : poizginuti, poizòdlaziti, poizrazbolévati/poizrazbolijèvati se, poiskòčiti, poispadati, poistrézniti/poistrijèzniti se, po- + na- : ponapíjati se – ponàpiti se, ponaređivati, ponàslanjati se, ponavàrstati se ‘postaviti se u vrste redove, redom se svrstatи, podići se redom’, po- + do- : podolétati/podolijètati. Существуют случаи, когда глагол может быть невозвратным и возвратным (19,11%). Первый из них выражает объективную дистрибутивность, второй – субъективную. Сюда относятся двойные приставки is- < iz- + pre- : *isprevíjati /se/, is- < iz- + pod- : ispòdizati /sel/, ispodrigívati se, ispodsmévati/ispodsmijevati se, ispodeljívati/ispodjeljívati /sel/, isprovláčiti /sel/, iz- + raz-/ras- : izrazdvájati /sel – izrazdvòjiti /sel/, iz- + u- : izukàrstiti /sel/, iz-/is- + po- : ispodešávati /sel/, ispòdizati /sel ‘подићи sve ili veći dio predmeta’, ispòvideti/ispòvidjeti /sel/, ispovíjati /se/, ispòvraćati /se/, ispovrátiti /se/, ispovínuti /se/ – ispòvrtati /se/, ispovrćívati /se/, ispozàvaditi /se/ – ispozàvađati /se/, ispòzdravlјati /se/, ispméšati/ ispmijèšati /sel/, ispovodvájati /se/, isposécati/isposijècati /se/, isposùvraćati /sel/, ispolívati /sel/, iz-/is- + pre- : isprebíjati /se/, isprekrštati /se/ – isprekrštávati /se/, isprelòmiti /se/ – isprelámati /sel/, ispreméšati/ispremijèšati /se/, ispremètati || isprèmetati /se/, ispreskákati /se/, isprètrgati /se/, ispretúrati /se/, ispretvárati || isprètváratи se, isprèvrтati /se/, isprekídati /se/ ‘prekinuti na više mjesta’, ispresàviti /se/ – ispresavíjati /se/ ‘saviti*****

на više mjesto', isprekřstiti /se/, iz- + pot- < pod-: ispotpisivati /se/, is- < iz- + pro-: isprobuđivati /sel/, ispromenjivati/ispromjenjivati /sel/, isprorešetati /sel/, po- + iz-/is-: poizdići /sel/, poizdignuti /sel/ – poizdizati /sel/, poizmáči || poizmači /sel/, poizmáknuti /sel/, poiskupiti – poiskúpljati /sel/, poizvrtati /sel/, poizdolaziti, poizméđati/poizmijěžati /sel/, poizopijati /sel/, poizudávati /sel/, poizvaljivati /sel/, pojispòdizati /sel/, poispraviti /sel/ – poispravljati /sel/, raspròsipati /sel/, poizméđati/poizmijěžati /sel/, poizvrtati /sel/, po- + na-: ponačiniti /sel/, ponàginjati /sel/, ponakàšljati /sel/, ponàmestiti/ponàmjestiti /sel/ – ponaméštati || ponàmeštati / ponàmještati || ponamještati /sel/ 'namjestiti jedno po jedno', ponàsüti /sel/ 'redom nasuti', ponapijati se – ponàpiti se, ras- < raz- + po-: raspodéliti/raspodijeliti se – raspodeljivati/raspodjeljivati /sel/.

5. Все остальные значения намного меньше представлены. Сразу после дистрибутивности следует значение лишения какого-либо свойства (17,47%). Для передачи такого признака используется **o-** + **bez-/bes-**. Данная семантическая модификация касается **a)** конкретных предметов – obezbòjiti /sel/ < bòja, obezdòmiti < dòm, obèzdrviti < drivo, obezgláviti || obèzglaviti /sel/ – obezglavlјivati /sel/ < gláva, obezgrániti /sel/ < grána (ostati bez grana), obeskoréniti/obeskoriјèniti < kòrijen, obeskríliti < krílo, obèskruniti < krùna, obèskrviti /sel/ – obeskrvljávati, obeskrvljivati < kñv, obèskućiti /sel/ – obeskućivati /sel/ < kùća, obezmáštiti – obezmaćivati < mäst, obèzmatičiti /sel/ < mäтика, obezmléčiti/obezmljèčiti < mléko/mljèko, obeznòžiti < nòga, obèzočiti /sel/ < öči, obezoružávati /sel/ < örùžje, obèspariti < pära, obesprédmjetiti < prédmet, obespútiti < pût, obesòliti < sô (I), obèšumiti – obešumljávati, obešumljivati < šùma 'posijeći, uništiti šumu', obezvòditi < vòda, obèzubiti || obezúbiti < zûb, obezvúčiti se – obezvučávati se < zvûk, **b)** отвлеченных понятий – obèzbrižiti /sel/ < brìga, obèšcastiti – obeščašćávati, obeščaćivati /sel/ < čast, obezduhòviti || obezduhóviti < dûh, obèzdušiti /sel/ < dúša, obezgraničávati /sel/ < grànicia, obeskònaciti – obeskonačávati, obeskonačivati < kònak, obeskuráziti /sel/ – obeskužávati < kùrāž, obezlíčiti || obèzličiti /sel/ – obezlíčávati, obezlíčivati < lík, obezmòćiti || obèzmoćiti < mòć, obeznáditi /sel/ < náda, obezoblíčiti < öblík, obespaméttiti /sel/ < pàmët , obespráviti – obespravljivati < právo, obèsiliti – obesiljávati < sìla, obèsmisliti /sel/ – obesmišljávati < smîsao, obèsmrtiti /sel/ < smît, obesnažiti – obesnaživati /sel/ – obesnažávati /sel/ < snága, obespokòjiti /sel/ – obespokojávati /sel/ < spòkòj, obesvećávati, obesvećivati < svétinja (pograziti, povrijedsti svetinju), obesvéstiti/obesvijèstiti /sel/ < svijest, obèstetiti /sel/ – obeštećivati < šèta, obezumiti/obèzumiti /sel/ – obezumljivati /sel/ < ûm, obèzveriti/obèzyjeriti se < vjèra, obezvòljiti/obèzvoljiti – obezvoljivati < vòlja, obeznáčiti /sel/ – obeznačávati /sel/ < znâk, **c)** человека – obeščovečiti || obeščovječiti < čòvjek, obezljúditi – obezljuđivati < ljûdi, obezmúžiti < mûž, obesíniti < sín, obèsrbiti – obesrbljávati < Sìbin, **d)** признаков – obeskrépiti/obeskrijèpiti < krèpak, obesvétiti < svêt (прилагательное), obezvrédit /obezvrijèditi – obezvredívati < vrijèdan, obeznániti /sel/ – obeznanjivati /sel/ < znân, obeshrábri /sel/ – obeshrabrívati /sel/ < hrábar. Значение лишения передается также приставкой **o-** и отрицательной частицей **ne-** (6,88%): onèčistiti /sel/ – onečišćávati /sel/, onečišćivati /sel/ 'uprljati, zagaditi' onečovečivati/onečovječivati se, 'lišavati se ljudskih osobina, gubiti čovječnost', onejáčiti 'učniti nejakim, nemoćnim', onemágati 'posustajati, posrtati', onèmileti/onèmiljeti – onèmiliti 'postati neprijatan, mrzak', onemòći ||

onèmoći – onemòčati, onemòčiti || onèmoćiti, ‘postati nemočan, izgubiti snagu’, onemogućávati, onemogúčiti /sel – onemogućívati, onepismenjávati, oneraspoložiti /sel – oneraspoložávati ‘pokvariti raspoloženje (nekome)’, oneréediti /sel ‘zaprljati izmetom, opoganiti’, onèsmeliti/onèsmjeliti ‘obeshrabriti, zaplašiti’, onespokòjiti – onespokojávati ‘učiniti nespokojnim’, onesposòbiti /sel – onesposobljávati, onesposobljívati ‘lišiti sposobnosti, učiniti nesposobnim, onèsrećiti ‘učiniti nesrećnim, unesrećiti’, onèsvesnuti, onesvéstiti/onesvijèstiti /sel – onesvešćívati/onesvješćívati /sel, onesveštávati/onesvještávati /sel, onèsvesnuti, onevesèliti /sel, onevinjávati, onezadovòljeti, onezadòvoljiti, onèzdraviti.

6. Удвоением приставок выражаются различные типы трансформаций (4,83%), очень часто с отрицательным результатом, эффектом, воздействием. В этих целях используются пары **iz-** + **bez-**: *izbezòbraziti /sel, is- + pri-: ispripròstiti se, o- + bez-/bes-: obezòbraziti /sel, obezvijati ‘dospjeti u stanje duševne poremećenosti’, od- + u-: odùmiliti, ‘oduminuti, uminuti, stišati se’, odumínuti – oduminjávati ‘uminuti, stišati se’, odùmirati – odùmréti/odùmrijeti, po- + na-: ponàpraviti se ‘1. udesiti se, urediti se’, ponàduti ‘naduti se’, pod- + na-: podnàduti /sel ‘imati oteklinu tkiva, oteći’, podnarásti || podnàrasti, pre- + ne-: prenevòljiti || prenèvoljiti se ‘pokr. neob. dobiti nevoljan, tužan, žalostan izgled’, pre- + o-: preokrénuti /sel – preòkretati /sel, pre- + po-: preporòdititi /sel – preporáđati /sel – preporodítivati /sel, prepodòbiti se ‘napraviti se, činiti se nevin, uprepodobiti se’, pre- + u-: preùdesiti || preudèsiti – preudešávati ‘činiti drukčijim’, prèumiti ‘predomisliti se’, preuréediti /sel, preustrojiti – preustrojávati, pri- + ne-: prinemòéi || prinèmoći ‘malaksati, klonuti, zanemoći’, pri- + za-: prizabráditi se ‘omotati se, umotati podbradatk krpom, maramom’, u- + bez-: ubezòbraziti se ‘postati bezobrazan’, u- + bez-: ubèzočiti se ‘postati bezočan, drzak, bezobziran’, u- + pre-: uprepodòbiti se ‘napraviti se, učiniti se kao potpuno nevin, uzeti na sebe masku prepodobnog, naivnog’; rus. *nеподобный* ‘svet, presvet, pravedan; titula pravoslavnog kaluđera’, u- + za-: uzàzliti se ‘postati zao, prozlititi se’, za- + o-: zaòkupiti /sel ‘3. obuzeti, ispunosti (žalost, tuga...)’, zaokrúžiti /sel ‘4. povećati ili smanjiti broj’.*

7. Иногда двойные приставки выражают различные отношения в пространстве (4,28%): а) переплетение – **iz-/is-** + **pre-**: *isprekrénuti, ispreprécati || isprepriječati /sel ‘2. izukrštati’,⁷ ispresúkati se < sukati ‘zavijati, upletati presukati: opet ili drukčije usukati ono što je već usukan, predeno ili opleteno’, ispreplèsti || isprèplesti /sel – isprèpletati /sel, isprèplitati /sel – ispreplitávati /sel, isprepletávati /sel ‘splesti, uzukrštati; pomiješati, izmiješati’, ispretkáti /sel – ispretkívati, б) позицию – **po-** + **na-**: *ponàpraviti se ‘2. namjestiti se, zauzeti držanje’, в) действие сверху – **pre-** + **po-**: prepòkriti – prepokrívati ‘ponovo pokriti’, г) действие снизу – **iz-/is-** + **pre-**: *isprekrénuti ‘okrenuti donju stranu nagore’, is- < iz- + pod-: ispodmàéi || ispòdmaci, ispodmàknuti, pod- + u-: podùhvativati /sel – podùhvataci /sel ‘uhvatiti odozdo, s donje strane’ podùvréti/podùvríjeti ‘podignuti odozdo’, д) направление – **pre-** + **u-**: preusmerávati/preusmjerávati – preùsmeriti/preùsmjeriti, u- + po-:***

⁷ Если глагол имеет несколько значений, цифрой обозначается одно из них.

upopréčiti /se/ – upopréčivati /se/ ‘поći, uputiti se nekim putem’, **s-** + **pro-**: *spovèsti* || *spòvesti* se ‘1. učniti da neko dospije do određenog mjesta’, **u-** + **za-**: *ùzbiti* /se/ ‘suzbiti, potisnuti (protivnika)’, *zaòstajati* ‘1. krećući se sporije ostati iza koga’, e) охват полного или частичного пространства – **ras-** < **raz-** + **pro-**: *raspròstréti/raspròstrijeti* /se/ – *raspròstirati* /se/ ‘прострјети цijelom dužinom, захватити велики простор, ширећи захватити нешто, начини пространјим’, *raspròstraniti* || *rasprostraniti* /se/ – *rasprostranjávati* /se/ ‘учнити пространим, ширим; проширити, увећати, заузети велики простор’, ж) образование круга или рамки – **u-** + **o-**: *uokrúžiti* /se/ ‘поставити, групписати у облику круга, кружно’, *zaokrúžiti* /se/ ‘3. заокруглiti’, **za-** + **o-**: *zaokrúžiti* /se/ ‘1. направити круж’, *uokvíriti* /se/ – *uokvirívati* /se/.

8. При помощи двойных приставок указывается на интенсивность действия (4,28%). Этот признак выражает сочетание **iz-** + **bez-**: *izbezúmiti* || *izbèzumiti* /se/ – *izbezumljívati* /se/, **iz-** + **u-**: *izubíjati* /se/, **iz-/is-** + **pre-**: *ispremlátiti* – *ispremlaćívati*, *ispre-eznòjiti*, **po-** + **na-**: *ponágli* ‘нагло, журно поћи’, *ponàdirati* ‘навалјивати, продирати’, *ponàvirati* – *ponàvréti/ponàvrijeti* ‘silom htjeti проći, навалити у великој количини’, **po-** + **pri-**: *poprítéci* || *poprítéci*, *poprítégnuti* ‘2. čvrsto zategnuti’, **pot-** < **pod-** + **po-**: *potpomóći* || *potpòmoći* /se/ ‘2. освјеžити се, ојачати’, **pre-** + **iz-/is-**: *preiscípiti* – *preiscrljívati*, *preizmučiti* се, **pre-** + **ne-**: *prenemóći* || *prenèmoći* /se/ ‘клонутi, малаксати’, **ras-** < **raz-** + **po-**: *raspomámiti* /se/ – *raspomamljívati* /se/ ‘разлјутити се’, **ras-** < **raz-** + **pri-**: *rasprípovijedati/rasprípòvjetiti* се, **s-** + **pod-**: *spodbíjati* /se/ – *spòdbiti* /se/ ‘зграбити, ћепати, дхватити’, **u-** + **za-**: *uzbésiti/uzbijésiti* се ‘постати bijesan od ljutine, помах-нитати’, *uzbèsneti/uzbjèsniti* /se/, **za-** + **o-**: *zaòkupiti* /se/ 2. ‘обратити се nametljivo, saletjeti, спопасти’.

9. На значение добавления преимущественно указывает удвоение **na-** + **do-** (4,28%): *nadòdati* || *nadódati* ‘накитити’ /se/ – *nadodávati* се, *nadòliti* – *nadolívati* – *nadolévati/nadolijèvati*, *nadodòliti* || *nàdodoliti* /se/, *nadográditi* /se/ – *nadograđívati* /se/, *nadòkrpiti*, *nadokúpiti*, *nadòmeriti/nadòmjeriti* – *nadomerávati/nadomjerávati* ‘1. домjerити, додати onome што је већ izmјерено’, *nadòmetnuti* || *nado-mètnuti* – *nadomètati* || *nadòmetati*, *nadòpevati* – *nadòpevati/nadòpjevati* ‘допевати, додати пјевајући’, *nadopísati* – *nadopisivati*, *nadopláttiti* – *nadoplaćívati*, *nadoplèsti* || *nadòplesti* – *nadòplitati*, *nadòpuniti* – *nadopunjávati* /se/ – *nadopúnjati*, *nadopunjívati* /se/, *nadosnímiti* – *nadosnímávati*, *nadòstaviti* – *nadòstavlјati*, *nadòšiti* – *nadošívati*, *nadozídati* – *nadoziđívati*. Данное значение передает и приставочное сочетание **do-** + **na-**: *donaliti* – *donalévati/donalijevati*, *donalívati*, **po-** + **na-**: *ponàsüti* /se/ ‘допунити спјавајући’, **pri-** + **do-**: *pridòdati*, *pridodávati*, *pridovézati* ‘pridometnuti, nadovezati’.

10. Повтор приставок может выражать сверхнормативность (3,90%). Основным средством для этого служит комбинация **pre-** + **na-**: *prenàbitti*, *prenabréknuti*, *prenačitati* се, *prenadímati* се, *prenadrážiti*, *prenagomílati* – *prenagomilávati*, *prenàjesti* се, *prenakrrcati*, *prendliti*, *prenàpiti* се, *prenàpuniti* /se/, *prenasèliti* /se/ – *prenase-ljávati* /se/, *prenàsítiti* /se/, *prenatéci* || *prenatéci*, *prenatòvariti*, *prenatròpati* /se/ – *prenatròpavati* /se/, *prenaučiti*, *prenàviti*. Реже используется **pre-** + **iz-/is-**: *preizvúči* || *preizvúči* ‘previše, suviše izvući’, **pre-** + **op-** < **ob-**: *preoptéretiti* || *preoptéretiti* /se/ – *preopterećívati* /se/, **pre-** + **za-**: *prezàgrejati/prezagrijati* – *prezagréjavati/prezagrijávati*.

11. Двухприставочные глаголы передают уменьшительность, диминутивность (3,35%). В этих целях чаще всего используется комбинация **po-** + **pri-**: *popričekati*, *popričúvati* /se/, *popràdati* ‘malo pridati, dodati’, *poprìdići* /se/, *poprì-dignuti* /se/, *poprileéci*, *poprimàći* || *poprìmaći* /se/, *poprimàknuti* /se/, *poprìpaziti*, *popri-šàptati*,

popritéći || *popritéći*, *popritégnuti* '1. malo pritegnuti, privrnuti'. К другим средствам относятся **po-** + **na-**: *ponákvasiti* /sel/ 'malo /se/ nakvasiti', *ponágnuti* /sel/ 'malo se nagnuti', *ponaùčiti* 'ponešto, malo naučiti', *ponàsaliti* se 'malo se našaliti', **pod-** + **na-**: *podnàpiti* se '1. umjero se opiti', **pot-** < **pod-** + **po-**: *potpòučiti* se 'prizalogajiti malo prije ručka, čalabrcnuti, založiti', **pre-** + **u-**: *preúraniti*, **pre-** + **u-**: *preutànčati*, **pri-** + **o-**: *priòzdraviti* 'malo ozdraviti', **pri-** + **za-**: *prizákasniti*, **u-** + **po-**: *upolagániti*.

12. Двойная приставка может выражать начинательность (2,04%). В этом значении используются различные приставки – **na-** + **o-**: *naopútiti* || *naòputiti* /se/ '2. krenuti, poći', **po-** + **na-**: *ponàstajati* 'početi nastajati', **pra-** + **iz-**: *praizvèsti* || *praizvesti* 'premijerno izvesti', **u-** + **za-**: *uzàsjati* 'početi sijati', *uzasmétati* 'početi smetati', *uzàvirati* 'početi vreti', *uzbáciti* – *uzbacívati*, *uzbàcati* 'početi, stati bacati', **za-** + **o-**: *zaokrúžiti* /sel/ '2. početi se kretati, početi kružiti', *zaòkupiti* /sel/ '1. stati tjerati, potjerati, pognati (obično u gomili)', *zaòkupiti* /sel/ '5. stati, početi', *zaòpucati* 'početi činiti jedno te isto, zapeti'.

13. Сатуративное значение (полное удовлетворение, насыщенность действия; действие, достаточное для деятеля; 1,67%) выражается при помощи **iz-** + **raz-/ras-**: *izrazgovárati* || *izrazgovòriti* se, **na-** + **do-**: *nadòručkovati* se, *nadosađivati* /sel/, *nadòstiti* /sel/ '1. nasititi se, zadovoljiti se', *nadovòljiti* || *nadòvoljiti* /sel/ 'zadovoljiti se', **na-** + **u-**: *naubijati* /sel/, *naùzdísati* se 'zasititi se uzdisaja', **na-** + **za-**: *nazapitkívati* '2. zadovoljiti se zapitkivanjem', *nazapovédati/nazapovijèdati* se 'zadovoljiti se zapovijedanjem'.

14. Удвоение приставок может передавать кумулятивное значение (накопление, обычно в форме значительного количества), причем речь идет не о точном, а неопределенном накоплении (1,67%): **na-** + **do-**: *nadobijati* /sel/, *nadobívati* /sel/, *na-dogòniti*, *nadonòsiti*, *nadovláčiti*, *nadovòziti*, **na-** + **za-**: *nazapitkívati* '1. staviti mnogo pitanja', *nazaùzimati* 'zauzeti, zadobiti u velikoj količini', **po-** + **na-**: *ponadobijati*, *ponaràditi* 'počiniti, uraditi, učiniti podosta čega', *ponàticati* 'nataći u velikom broju'.

15. Аугментативное значение (увеличение, нарастание действия дискретивного характера; 1,30%) передает комбинация **po-** + **na-**: *ponarásti* || *ponàrasti* '2. namnožiti se, povečati se', *nadòstiti* /sel/ '2. dati dosta', *ponarásti* || *ponàrasti* '1. porasti', *zaòstajati* '3. zadržati se duže vremena', а также **pre-** + **u-**: *preuveličati* – *preuveličávati*.

16. Редупликация используется для передачи ретроспективного значения (удвоением выражается ориентация на то, что уже было, произошло; речь может идти о возврате к предыдущему состоянию; 1,30%): **o-** + **s-/sa-**: *ospokójiti* – *os-pokojávati* 'vratiti spokojstvo, učiniti spokojnim, smiriti', **pre-** + **iz-/is-**: *preìzdati*, **pre-** + **po-**: *prepòznati* /sel/ 'ponovo poznati', **pre-** + **pri-**: *preprisáditi* 'ponovo, još jednom prisaditi', **pre-** + **pro-**: *preproizvèsti* || *preproizvesti*, **pri-** + **po-**: *pripòkriti* 'ponovo pokriti', **ras-** < **raz-** + **po-**: *raspòznati* /sel/ – *raspoznávati* /sel/ 'poznati, prepoznati'.

17. Значение образования, сохранения или потери контакта (0,74%) выражают приставки **na-** + **do-**: *nadovézati* /sel/ – *nadovezívati* /sel/ '1. dovezati na što, dodati, 2. produžiti, nastaviti', **za-** + **o-**: *zaòstajati* '2. ne pokazati se jednak, ravan po kvantitetu', **pri-** + **sa-**: *prisajedíiniti* – *prisajedinjávati*, **pri-** + **za-**: *prizavézati* 'privezati za nešto'.

18. На значение взаимодействия (0,74%) указывает **pot-** < **pod-** + **po-**: *potpomòći* || *potpòmoći* /sel/ '1. pružiti pomoć, podršku', **u-** + **po-**: *upòznati* /sel/ '2. predstaviti jedno drugom', **u-** + **sa-**: *usaglásiti* /sel/.

19. Для передачи того, что относится к будущему, т. е. проспективного значения (0,56%), используются приставки **pre-** + **od-**: *predodređivati*, **pred-** + **s-**: *predskázati /sel/ – predskazívati /sel/*.

20. Остальные значения представлены едитничными примерами. Выражение разделения (0,56%) передается приставками **ras-** < **raz-** + **po-**: *ras-povézati /sel/* 'skinuti povezu', *raspovíjati – raspòviti* 'skinuti, razviti povoj (malom djetu), osloboediti povoja', **u-** + **za-**: *uzábrati – uzabírati* || *uzábirati* 'uzbrati, otkinuti (jabuku)'. Двойная приставка может выражать возмещение, компенсацию (0,37%) – **na-** + **do-**: *nadòmestiti/nadòmjestiti* – *nadòmeštati/nadomjéštati*, *nadomešćivati/nadomješćivati*, *nadomíriti – nadomirívati*, финитивное значение (прекращение или завершение длительного, продолжительного действия, запрограммированного или заранее запланированного действия; 0,37%) – **do-** + **pre-**: *doprédati*, **iz-/pro-**: *isprorásti* | *ispròrásti* < *prorasti* 'probiti se rastući između čega, izbaciti klicu pokriti se (travom, bradom)', **u-** + **za-**: *uzátkatí* 'izatkatí, otkati', отказ от действия (0,19%) – **od-** + **u-**: *odùstati – odùstajati* 'ostaviti, napustiti, odustati od koga ili čega', *odùstaviti – odustavljati*, блокировку (0,19%) – **iz-/is-** + **po-**: *ispreprijècati /sel/* '1. postaviti kao prepreku', **u-** + **za-**: *uzabrániti* 'zabraniti, uskratiti', исчерпанность (0,19%) – **pre-** + **o-**: *preokúpiti* 'zaokupiti, uhvatiti sa svih strana tjerajući', многократность (0,19%) – **iz-/is-**: *isprepisívati* 'prepisati više puta', **po-** + **na-**: *ponasíkati se* 'naskrati se u više mahova, navrata', более высокую степень (0,19%) – **po-** + **pri-**: *poprítéci* || *poprítéci*, *poprítégnuti* 3. 'fig. strože postupiti prema kome', комплетивность (добавочное увеличение объекта или действия субъекта; 0,19%) – **na-** + **do-**: *nadòmeriti/nadòmjeriti* – *nadomerávati/nadomjerávati* '2. do kraja izmjeriti', **pod-** + **na-**: *podnàpiti se* '2. posve, sasvim se opiti', **pre-** + **o-**: *preòbiti* 'pokr. preobići: poći po cijeloj površini čega, uzduž i poprijeko', опровержение (0,19%) – **o-** + **po-**: *oporeèci* || *opòreèci*, майоративность (превосходство, доминацию; (0,19%) – **pre-** + **o-**: *preovládati* – *preovladávati* – *preovlađivati*, трансмиссию (A B C; 0,19%) – **pre-** + **pro-**: *prepròdati* – *preprodávati*. В некоторых случаях с трудом улавливается признак семантической или стилистической модификации, и такие случаи назовем приставочным плеоназмом (0,19%). Сюда относится удвоение **pre-** + **o-**: *preòstati* – *preòstajati*, **pri-** + **o-**: *priòkipiti* 'okupiti, skupiti', **pri-** + **sa-**: *prisàbrati*.

21. Редупликация приставок у имен существительных проявляется больше всего в сочетании **o-** + **bez-/bes-**: *obeshrabréne, obèshrabrenôst, obeshrabrívâne, ðbezbeda/ðbezbjeda, obezbédénje/obezbjedénje, obèzbédenôst/obèzbjédenôst, obezbedívâne/obezbjedívâne, obezbojávâne, obezbrižénje, obezdùhovljénje, obezdùhovljenôst || obezdùhôvlijenôst, obezdušénje, obezbèditelj/obezbjèditelj, obezglavljenje, obèzglâvljenôst || obèzglavljenôst, obezglavlјivâne, obezličâvâne, obezličénje, obèzlíčenôst, obezljudívâne, obèzmatičénje, obèznâdenôst, obèznânenôst, obezoružánje, ðbezoružânôst, obezoružávâne, obezumljénje, obèzumljenôst || obèzumljenôst, obezumljivâne, obezvredéénje, obèzvrédenôst/obèzvrijedénenôst, obezvredívâne, obezvremenjénje, obeskonačâvâne, obeskonačívâne, obeskòrènenjenôst, obeskòrenjenôst/obeskòrijenjenôst, obèskrûlenôst, obeskrvljâvâne, obeskrvljénje, obes-krvljívâne, obeskuražénje, obeskužávâne, obesmišljâvâne, obesmišljívâne, obesmišljivati, obesmréénje, obesmréívâne, obesmrévati (se), obesnažávâne, obesnažénje, obès-nâzenôst, obespokojâvâne, obespokojénje, obespòkojenôst,*

obesprašívānje, obespravlénje, obèsprávlenōst, obespravlívānje, obèspúčenōst, obesrbljávānje, obesvećávānje, obesvećívānje, obesvećénje, obesvesćénje/obesvećénje, obeščašćávānje, obeščašćénje, obèščašćenōst, obeštećénje, obeščašćívānje, obeščovećénje/obeščovjećénje, obe-štećívānje, obešumljávānje, obèšumljenōst, obešumljívānje, obesvètitelj.

На втором месте по частоте находится **na-** + **do-**: *nadodávānje, nadográdnja, nadograđívānje, nadolevanje, nadolijèvānje, nadolívānje, nadomerávānje/nadomjerávānje, nadòmestak/nadòmjestak, nadomećívānje/nadomješćivānje, nadòmeštānje || nadòmještānje / nadomjéštānje || nadòmještānje, nadòmetak, nadomètānje || nadòmetānje, nadopisívānje, nàdoplata, nadòplitānje, nàdopuna, nadopùnilac, nadopùnjāč, nadopùnjánje, nadopunjávānje, nadopunjénje, nadopunjívānje, nadòsetnōst/nadòsjetnōst, nadosigurávānje, nadosnimávānje, nadostavljánje, nadošívānje, nàdošlica, nadòvezak, nadovezívānje, nadozidívānje, а на третьем **o** + **ne-**: *onečišćénje, onečovećénje, onečovjećénje, onémelōst, onemòčalōst, onemogućávānje, onemogućívānje, onepismenjávānje, oneraspòloženōst, onesposobljénje, onesvešćívānje, onesveštènìk, onesvešténje, onesvyješćivānje, onesvyještènìk, onesvyješténje.**

Частотными являются удвоения с начальной приставкой **pre-**, и именно **pre-** + **na-**: *prènatrpànōst, prenatrpávānje, prenatòvarenōst, prenàseljenōst, prenàsàđenōst, prenago-milávānje, prenàdráženōst, prènačítānōst, pre- + po-: prepòrođénje, prepòrođenōst, prepokrívānje, prepòráđānje, prèporòd, prepòròditelj, prèporuka, prepòròditèlka, pre- + pro-: preprodávac, preprodàvāč, preprodaváčica, preprodàvalac || preprodávalac, preprodávalica, pre- + raz-/ras-: prèraspodela/prèraspodjela, prerasporedjivānje, pre- + u-: preuveličávānje, prèuveličanōst, pre-udešávānje, preùranjenōst, pre- + za-: prèzauzètōst, pre- + o-: prèokrèt, preòkretānje, preokupacijsa, preòstajānje, preovladávānje, preovladjivānje.*

Остальные комбинации реже встречаются: **bez-** + **iz-**: *bèzizglèdnōst || bezizglédnōst, bez- + ob-: bèzobličnōst || bezobličje, do- + na-: donalévānje/donalijèvānje, donalívānje, do- + pre-: doprédānje, doprinošenje, is- + pro-: ispròsecànōst/ispròsijecànōst, iz-/is- + bez-: izbezumljènìk || izbezumljènìk, izbezumljénje, izbèzumlenōst || izbèzumlenōst, izbezumljivānje, iz-/is- + nad-: iznàdvremenōst, iz-/is- + po-: ispòvràčenōst, ispòvràčenje, iz-/is- + pod-: ispodrebrènica, mimo- + pro-: mimo-pròlazak, mimopròlaznica, mimopròlazník, o- + po-: oporećénje, o- + s-: ospokojávānje, od- + u-: odùstajānje, odùstanak, odùstanica, odustatnìma, odùstavljānje, odùmirānje, po- + do-: podozrénnje, po- + iz-/is-: poistòvećenōst, poistovećivānje, pod- + na-: podnadùvenōst, podnadùvenōst, pod- + u-: podùhvatanje, podùzimānje, pod- + za-: podzákupac, pot- < pod- + po-: potpokrèt, potpòglàvlje, pot- < pod- + pred-: pòtpred-sednìk/pòtpredsjednìk, pòtpredsednica/pòtpredsjednica, pòtpredsednìstvo/pòtpredsjednì-štvò, pra- + iz-: pràizvedba || praizvedba, pra- + za-: prazàmetak, pred- + od-: predodredénnje, predodrèdenōst, predodredjivānje, pred- + s-: predskazánje, predskazìvāč, predskazivānje, ras- < raz- + po-: raspodeljénje/raspodjeljénje, raspodeljivānje/raspodjeljivānje, ràspodela/ràspodjela, raspòmàmljenōst, raspomamljivānje, raspoznávānje, ras- < raz- + pro-: rasprodávānje, raspròstirānje, raz- + o-: razotudénnje, u- + o-: uokvirávānje, uokvirénje, u- + za-: uzàvrelōst, za- + o-: zàokrùg.*

22. Редупликация приставок у имен прилагательных больше всего проявляется в паре **iz-/is- + van-**: *izvancìkvenì || izvancrkvènì, izvanekònomskì || izvanèkonomskì,*

iznadnacionālan, izvanēvrōpskī, izvanljūdskī, izvannūzičkī, izvannāučnī, izvanprós-toran || izvanpróstoram, izvansérījskī || izvansérījskī, izvan-sèzōnskī, izvanstranačkī, izvanstvàrnosnī, izvanškolskī, izvanškolskī, izvanvremen, izvan-vremenskī, izvanzemáljskī. Часто появляется сочетание **на-** + **до-**: *nàdodatnī, nàdo-platnī, nadopùnjujūćī, nàdosecājan/nàdosjećājan, nadòsetan/nadòsjetan, nadòšao, nadovè-zljiv*, а также **о-** + **без-/bes-**: *obeshràbrujūćī, obèzubljen, obezvrédeo/obezvrijèdio, obezùmljujūćī, obèzušiti, obeznànjujūćī*.

К остальным удвоениям относятся **без-** + **из-**: *bezìshodan, bëzìzglëdan, bez- + na-: beznàglasan, bez- + ob-: bëzoblìcan, bez- + za-: bezázoran, do- + pre-: dòpreporodnī, is- + pro-: ispròzéba, iz-/is- + bez-: izbèzumljen, iz-/is- + nad-/nat-: iznadzemáljskī, iznatçülan, iznatpríordan, iznatpròsečan/iznatpròsječan, is- < iz- + po-: ispòpucao, ispotpròsečan/spotpròsječan, is- < iz- + pod-: ispodljùdskī, ispodmòrskī, ispòdmùkao, ispòdvodan, mimo- + pro-: mimopròlazan || mimopròlazan, mimo-pròlazećī, o- + bez-/bes-: obèzubeo/obèzubio, obespokojávajūćī, obespràvljujūćī, obesvèćujūćī, o- + ne-: onesposobljávajūćī, onespokojávajūćī, o + pre-: oprèdèljen/oprèdijeljen, o- + s-: ospokojávajūćī, od- + u-: odumiljen, po- + iz-/is-: pòizdaljī, pòizderān, pòizderāt, po- + naj-: ponájlak || pònájlak, pònájpřvī || pònájpřvī, pònájvišī, pònájzadnjī, pònájznamenitjī, pod- + za-: podzákupnī, pot- + po-: pòtpokòran, pot- < pod- + pred-: pòtpredsedničkī/pòtpredsedničkī, pre- + iz-/is-: preìspodnī, preìspodnī, preìzobìlan, preìzobìlno, preìzrâden, pre- + na-: prenàdrâzen, prenàseljen, pre- + po-: prèpokòran, prèporodan, prepòròdilačkī, prepòròditeljskī, pre- + pod-: prepòdnèvnī, pre- + u-: preùgladen, preùranjen, preùtančān, preùveličān, pre- + za-: prèzadovòljan, prezaòkupiti, prèzauzèt, pre- + ne-: prèneják, prèneugodan || preneugodan, prenèz-natan, prènevòljan, pre- + o-: preovlàđujūćī, preovladávajūćī, prèodān, ras- + po-: raspoznàtljiv, za- + o-: zaòkruglast.*

23. Носителем редупликации приставок у наречий обычно является начальное **по-**, за которым следует **из-/и-**: *pòizblìza, pòizbližē || pòizbliže, poizdalèka, pòizdaljē || pòizdalje, pòizdaljèga* и **на-**: *pònájpřvo || pònájpřvo, pònájvećma, pònájvišē || pònájviše, ponákrst, pònálevo/pònálijevo, ponàòsob, ponàprèd, ponàprèd/ponàpri-jed, ponáručno*. К остальным сочетаниям относится **без-** + **из-**: *bëzìzglëdno, bez- + za-: bezázorno, pre- + u-: preùranjeno, iz-/is- + bez-: izbèzumljeno || izbèzumljeno, iz-/is- + naj-: iznàjjpré – iznàjjprije, iz-/is- + po-: ispopodávna, ìspo-préka/ìspoprijeka, ispotpròsečno/spotpròsječečno, iz-/is- + pod-: ispòdmùkla || ìspod-mùkla, ispòdmùklo || ìspodmùklo, ispodòčkē, iz-/is- + pri-: isprèvárkē/isprijevárkē, na- + do-: nàdovék || nàdovek/nàdovijek, nadogled, na- + o-: naopòslen, naopòslom, naopòslu, o- + bez-/bes-: obeshràbrujúće, obèzdušeno, obèzglävljeno, obèznànjen, obèzùmljeno || obè-zumljeno, o- + ne-: onespokojávajúće, o- + pre-: oprèdijeljen, od- + ne-: ódnedàvno/odnèdàvno, pre- + o-: prèodàvno, preòkrénûto, u- + na-: naokolo, ùnaokolo, ùnaokrûg || ùnaokrûg, ùnatrâg || ùnatrâg, u- + ne-: ùnedoglèd, ùnepovrât, u- + o: ùokrûg || uokrûg, u- + po-: ùpoprijeko, u- + ras-: ùraskorâk, u- + za-: uzàsve, za- + do-: zàdovék/zàdovi-jek, zàdovéka/zàdovijeka, za- + na-: zàna-vék/zànavijek.*

Удвоение приставок реже встречается у предлогов (*nàdoglèd, nàdohvât || na-dòhvat*).

Литература

1. Babić 1986: Babić, S. Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku. *Nacrt za gramatiku*. – Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti.
2. Klajn 2002: Klajn, I. Tvorba reči u savremenom srpskom jeziku. Deo 1: Slaganje, Prefiksacija. – Novi Sad: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
3. Rečnik MS-MH 1969: Rečnik srpskohrvatskoga književnog jezika. Knj. I-VI. – Novi Sad – Zagreb: Matica srpska – Matica hrvatska.
4. Terzić 1997: Terzić, A. Strukturno-semantičke karakteristike glagola sa prefiksalsnom grupom **pona-** u ruskom i srpskom jeziku. – In: Nuačni sastanak slavista u Vukove dane. – Knj. 26/2. – S. 309–320.
5. Тошович 2009: Тошович Б. Трансакционал русского и сербского/хорватского/бошњацкого языков. – Katowice: Wyd. Uniwersytetu Śląskiego.

Branko Tošović

NIZANJE PREFIKSA U SRPSKOM, HRVATSKOM I BOŠNJAČKOM JEZIKU

U tekstu se analizira ponavljanje prefiska u formi reduplikacije i triplikacije. Autor ističe da su rijetki slučajevi kada dolaze četiri prefiksa. Među vrstama riječi nizanje se najviše ispoljava kod glagola (ono se još javlja kod imenica, pridjeva i priloga; kod prijedloga je vrlo rijetko).

Rad se sastoji iz formalnog i semantičkog dijela. U formalnom se navode svi prefiksi koji tvore reduplikaciju i triplikaciju. Semantičkoj analizi podvrgнутa su 536 glagola i 29 njihovih značenja. Po učestalosti redoslijed je ovakav: distributivnost 44,05%, eliminisanje 17,47%, transformacija 4,83%, prostor 4,28%, intenzivnost 4,28%, dodavanje 4,28%, nadnormativnost 3,90%, diminutivnost 3,35%, inhoativnost 2,04%, saturativnost 1,67%, kumulativnost 1,67%, augmentativnost 1,30%, retrospekcija 1,30%, kontakt 0,74%, diskontinuitet 0,74%, interakcija 0,56%, prospekcija 0,56%, razdvajanje 0,56%, finitivnost 0,37%, kompenzacija 0,37%, blokada 0,19%, denormativnost 0,19%, iterativnost 0,19%, poređenje 0,19%, odustajanje 0,19%, majorativnost 0,19%, pleonazam 0,19%, transmisija 0,19%, usputna realizacija 0,19%.